

Handläggare: Christina Österling
Telefon: 08-508 36 214

Till
Äldrenämnden
den 19 augusti 2008

Motion (2008:48) om kommunala verksamheter och osund konkurrens

Remissvar på motion (2008:48) från Per Ankersjö (c), dnr 305-1370/2008

Förslag till beslut

Äldrenämnden beslutar att som sitt svar på remissen överlämna detta tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen

Chatrin Engbo
tf direktör

Raili Karlsson
avdelningschef

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har remitterat ”Motion (2008:48) om kommunala verksamheter och osund konkurrens”. Äldreförvaltningens uppfattning är att osund konkurrens inte är något större problem inom stadens äldreomsorg men att det är viktigt att öka kunskapen om kommunal näringsverksamhet och osund konkurrens inom såväl offentlig verksamhet som inom näringslivet. Detta är ett sätt att minska risken för att osund konkurrens uppstår men också för att öka förståelse för den gränsdragningsproblematik som i vissa fall faktiskt råder.

Ärendets beredning

Detta tjänsteutlåtande har utarbetats inom avdelningen för strategi och planering. Kommunstyrelsens pensionärsråd och äldrenämndens handikappråd har tagit del av ärendet den 12 augusti 2008.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har remitterat ”Motion (2008:48) om kommunala verksamheter och osund konkurrens” av Per Ankersjö (c) till Skarpnäcks stadsdelsnämnd, Spånga-Tensta stadsdelsnämnd, Södermalms stadsdelsnämnd, utbildningsnämnden, kulturnämnden, äldrenämnden, Stadshus AB och stadsledningskontoret för yttrande senast den 1 september 2008.

Motionen handlar om att osund kommunal konkurrens drabbar enskilda företag och bidrar till ett försämrat kommunalt företagsklimat. Dessutom står sådana verksamheter i konflikt med de lagar och bestämmelser som styr hur kommuner får agera.

De senaste decenniernas utveckling i Sverige har minskat gränsen mellan offentlig och privat sektor. Verksamheter som tidigare drevs på reglerade marknader har öppnats för konkurrens, samtidigt som offentliga aktörer i allt större utsträckning gett sig ut på den öppna marknaden för att söka nya intäkter. Detta sammantaget har lett till att det blivit allt vanligare att offentliga och privata aktörer verkar på samma marknader i konkurrens mot varandra. I många fall är konkurrensen av osund karaktär då det offentliga, i detta sammanhang kommunen, överträder den egna kompetensen.

I motionen föreslås att staden ska initiera ett arbete med "kommunal självsanering" i syfte att rätta till de kommunala verksamheter som skapar osunda konkurrensvillkor inom kommunen. Detta arbete föreslås inledas med en djuplodande genomlysning av stadens förvaltningar och bolag i syfte att kartlägga rådande omfattning av överträdelser av den kommunala kompetensen.

Förvaltningens synpunkter

Kommunal näringsverksamhet – regler och praxis

Kommunernas rätt och möjlighet att producera olika varor och tjänster regleras i kommunallagen (1991:900) och olika speciallagstiftningar. Enligt den allmänna kompetensregeln får kommunerna själva ta hand om sådana angelägenheter av allmänt intresse som har anknytning till kommunens område eller deras medborgare. Kommunerna får driva näringsverksamhet, om den går ut på att tillhandahålla allmännyttiga anläggningar eller tjänster åt medborgarna i kommunen och att den drivs utan vinstsyfte, d.v.s. sedvanlig kommunal affärsverksamhet. Vid sidan om den kommunala verksamheten kan det anses lämpligt och effektivt att bedriva sidoverksamhet som i vissa fall konkurrerar med det privata näringslivet. I rättspraxis har kommunerna också getts rätt att ägna sig åt verksamheter som knyter an till redan befintliga kommunala verksamheter. (www.skl.se)

Kommunal näringsverksamhet inom stadens äldreomsorg

I motionen tas fixartjänster och restauranger på äldreboende upp som exempel på verksamheter inom stadens förvaltningar som sannolikt bidrar till osunda konkurrensvillkor.

Servicetjänster i form av vaktmästare även s.k. fixartjänster regleras i Lag (2006:492) om kommunal befogenhet att tillhandahålla servicetjänster åt äldre. En kommun får utan föregående individuell behovsprövning tillhandahålla servicetjänster åt personer som fyllt 67 år. Med servicetjänster avses tjänster som är avsedda att förebygga skador, olycksfall eller ohälsa och som inte utgör personlig omvårdnad.

Servicetjänster i form av vaktmästare erbjuds till stadens äldre som fyllt 75 år, maximalt sex timmar per år och hushåll. Tjänsten omfattar enklare praktiska och riskfyllda vardagssysslor såsom att vara behjälplig med tyngre lyft, bära upp och ner saker från vind eller källare, fästa sladdar samt olika former av insatser som innebär att klättra på stege t.ex. byta glödlampor, proppar och gardiner. Syftet med verksamheten är dels att minska fallskador bland de äldre, dels att utgöra en uppsökande funktion där information och vägledning om äldreomsorgens, socialtjänstens och primärvårdens verksamheter kan ges. Under 2007 erhöll 2 578 personer någon form av servicetjänst och de mest frekventa insatserna var att byta lampor/proppar och sätta upp/ta ner gardiner.

När det gäller restauranger på stadens servicehus är verksamheten ofta i så liten omfattning att det inte finns något intresse för att driva den kommersiellt med undantag från de restauranger som är belägna i servicehus inom innerstaden. Det finns exempel på flera restauranger som bl.a. p.g.a. detta har fått läggas ner.

Öka kunskapen om kommunal näringsverksamhet och den gränsdragningsproblematik som faktiskt råder

Problemen med att offentliga verksamheter konkurrerar med företag har uppmärksamrats och belyst i olika sammanhang. Regeringen föreslår också i ett nytt lagförslag att konkurrensverket ska få ingripa mot kommuner och landsting som konkurrerar med privata företag.

Äldreförvaltningens uppfattning är att osund konkurrens inte är något större problem inom stadens äldreomsorg. Däremot anser äldreförvaltningen att det är viktigt att öka kunskapen inom såväl offentlig verksamhet som inom näringslivet om kommunal näringsverksamhet kontra osund konkurrens. Detta är ett sätt att minska risken för att osund konkurrens uppstår men också för att öka förståelse för den gränsdragningsproblematik som i vissa fall faktiskt råder.

Bilaga

Motion (2008:48) om kommunala verksamheter och osund konkurrens av Per Ankersjö (c)